

COUNCIL OF EUROPE   CONSEIL DE L'EUROPE

KVES(2014)2

Strazbur, 24. oktobar 2014

KONSULTATIVNO VEĆE EVROPSKIH SUDIJA (KVES)

MIŠLJENJE BROJ 17 (2014)

O VREDNOVANJU RADA SUDIJA, KVALITETU PRAVDE I POŠTOVANJU NEZAVISNOSTI PRAVOSUĐA

DEO PRVI: UVOD

A. Ciljevi ovog mišljenja

1. Vladavina prava u demokratiji zahteva ne samo sudijsku nezavisnost, već i uspostavljanje sudova osposobljenih za donošenje sudijskih odluka najvećeg mogućeg kvaliteta. Konsultativno veće evropskih sudija (KVES) poklanja stalnu pažnju dvama osnovnim pitanjima. Prvo, zaštiti sudijske nezavisnosti¹ i drugo, načinima dostizanja i unapređenja

---

¹ Pogledati KVES Mišljenje broj 1(2001).

kvaliteta i efikasnosti sudskih sistema². Pojedinačno vrednovanje sudija je od značaja za oba ova pitanja. U ovom Mišljenju, izraz “pojedinačno vrednovanje sudija” sastoji se od procene profesionalnog rada pojedinačnog sudije i njegovih sposobnosti.

2. U skladu sa smernicama poverenim od strane Komiteta ministara, KVES je odlučilo da se usredsredi na to kako pojedinačno vrednovanje rada sudija može poboljšati kvalitet pravosuđa bez narušavanja sudijske nezavisnosti. Ovo Mišljenje su uglavnom odnosi na pojedinačno vrednovanje sudija koje su već izabrane za vršenje stalne sudijske funkcije; ne uzima u obzir imenovanje sudija koje se prvu put biraju na sudijsku funkciju³ niti njihovu početnu obuku⁴. Iako se dotiče odnosa disciplinskog postupka i vrednovanja, Mišljenje se u prvom planu ne bavi pitanjima disciplinske i krivične odgovornosti⁵. Niti se odnosi na vrednovanje učinka pravosudnog sistema pojedine zemlje kao celine niti sudova koji čine njen sudski sistem. Ovo su ozbiljne zasebne teme koje pokreću odvojena pitanja i perspektive.
3. Ovo Mišljenje je pripremljeno na osnovu prethodnih Mišljenja KVES-a i Magne karte sudija (2010) i odnosnih instrumenata Saveta Evrope, posebno Evropske povelje o statusu sudija (1998) i Preporukama CM/Rec(2010)12 Komiteta ministara o sudijama: nezavisnost, delotvornost i odgovornosti (dalje: Preporuka CM/Rec(2010)12). Takođe, uzima u obzir Osnovna načela Ujedinjenih nacija o nezavisnosti sudstva (1985), Bangalorske principe sudijskog ponašanja (2002), Opšti izveštaj⁶

---

² Pogledati KVES Mišljenja broj 3(2002), broj 4(2003), broj 6(2004), broj 11(2008), broj 14(2011).

³ Pogledati KVES Mišljenje broj 1(2001), stavovi 17-56.

⁴ Pogledati KVES Mišljenje broj 4(2003), stavovi 23-30.

⁵ Pogledati KVES Mišljenje broj 3(2002), stavovi 51-77.

⁶ Ovaj Izveštaj je naslovljen “How can the appointment and assessment (qualitative and quantitative) of judges be made consistent with the principle of judicial

Svetskog udruženja sudija (IAJ) (2006) (dalje: IAJ Opšti izveštaj), Kijevske Preporuke OEBS-a o nezavisnosti pravosuđa u Istočnoj Evropi, Južnom Kavkazu i Centralnoj Aziji (2010) – Sudska administracija, izbor i odgovornost (dalje: Preporuke iz Kijeva), i Izveštaj 2012-2013 Evropske mreže sudskih saveta (EMSS) o Minimalnim standardima vrednovanja rada i nepremestivosti sudija (dalje: EMSS Izveštaj). Mišljenje uzima u obzir odgovore država članica na upitnik o pojedinačnom vrednovanju i proceni sudija na funkciji i pripremni izveštaj sačinjen od strane eksperta imenovanog od strane KVES-a, gospođe Anne SANDERS (Nemačka).

B. Ključni zadaci sudije kao objekta vrednovanja

4. Sudije izvršavaju dužnosti koje su nezamenljive u svakom demokratskom društvu koje poštuje vladavinu prava⁷. Sudije moraju na jednak način zaštititi prava i slobode svih lica. Sudije moraju preduzeti korake da omoguće efikasno i pristupačno rešenje sporova⁸ i odluče o slučajevima u razumnom vremenskom okviru, nezavisno i moraju biti vezani samo zakonom. Moraju dati ubedljive razloge za svoje odluke⁹ i moraju pisati na jasan i razumljiv način¹⁰. Dalje, sve obavezujuće odluke sudija moraju biti efikasno sprovedene¹¹. Nezavisnost sudija ne znači da sudije nisu odgovorne za svoj rad. KVES ističe održavanje i unapređenje kvaliteta i efikasnosti

---

independence?“ (*“Kako može izbor i ocena (kvalitativna i kvantitativna) sudija biti u skladu sa principom sudske nezavisnosti?”*), pogledati na <http://www.iaj-uum.org/iuw/wp-content/uploads/2013/02/I-SC-2006-conclusions-E.pdf>.

⁷ Pogledati Preporuke CM/Rec(2010)12, stavove59 – 65.

⁸ Pogledati KVES Magna karta sudija (2010), stav15.

⁹ Pogledati KVES Mišljenje broj 11 (2008), stav 36.

¹⁰ Pogledati KVESMišljenje broj 11 (2008), stav32.

¹¹ Pogledati KVESMišljenje broj 13(2010), Zaključak A; KVES Magna kartu sudija (2010), stav17.

sudskih sistema u korist svih građana¹². Onde gde postoji, pojedinačno vrednovanje sudija bi trebalo da bude usmereno ka unapređenju pravosuđa pritom obezbeđujući najveći mogući kvalitet. Ovakva primena se mora izvršiti u interesu celokupne javnosti.

C. Prvenstvo nezavisnosti: problem pomirenja vrednovanja sa sudskom nezavisnošću

5. Nezavisnost sudija je preduslov za očuvanje vladavine prava i osnovna garantija pravičnog suđenja¹³. Kako je KVES naznačio u svojim prethodnim Mišljenjima, nezavisnost sudija može biti ugrožena različitim pitanjima koja mogu imati suprotan uticaj na sprovođenje pravde¹⁴, poput nedostataka izvora finansiranja¹⁵, problema koji se tiču početne i kontinuirane obuke sudija¹⁶, nezadovoljavajućih komponenti koje se tiču organizacije pravosuđa i takođe, moguće građanske i krivične odgovornosti sudija¹⁷.
6. Shodno, osnovno pravilo za svako pojedinačno vrednovanje sudija mora biti to da ono održava potpuno poštovanje sudijske nezavisnosti¹⁸. Kada pojedinačno vrednovanje ima posledice po napredovanje sudija, zaradu i penziju ili može čak voditi njegovom ili njenom razrešenju, postoji rizik da sudija koji se vrednuje neće odlučivati u predmetima u skladu sa svojim

---

¹² Pogledati KVES Mišljenja broj 1(2001), broj 3(2002), broj 4(2003), broj 6(2004) i broj 11(2008).

¹³ Pogledati KVES Mišljenje broj 1(2001), stav 10; Preporuku CM/Rec(2010)12, stavove 3 i 11; KVES Magna kartu sudija (2010), stav 2.

¹⁴ Pogledati KVES Magna karta sudija (2010), stavovi 3 i 4.

¹⁵ Pogledati KVES Mišljenje broj 2(2001), stav 2.

¹⁶ Pogledati KVES Mišljenje broj 4(2003), stavovi 4, 8, 14 i 23-37.

¹⁷ Pogledati KVES Mišljenje broj 3(2002), stav 51.

¹⁸ Pogledati KVES Mišljenje broj 1(2001), posebno stav 45, KVES Mišljenje broj 6(2004), stav34.

objektivnim tumačenjem činjenica i zakona, već na način na koji misli da može ugoditi evaluatorima. Prema tome, bilo kakvo vrednovanje sudija od strane pripadnika zakonodavne ili izvršne vlasti države je posebno problematično. Međutim, rizik po sudijsku nezavisnost nije u potpunosti izbegnut čak i ako vrednovanje vrše druge sudije. Sudijska nezavisnost ne zavisi isključivo od slobode od neprikladnog uticaja od spoljnih izvora, već takođe podrazumeva i slobodu od neprikladnog unutrašnjeg uticaja, koji u nekim situacijama mogu proizaći od stava drugih sudija¹⁹, uključujući predsednike sudova.

DEO DRUGI: TRENUTNA PRAKSA ZEMALJA ČLANICA

D. Zašto uopšte vrednovati i koje vrste vrednovanja trenutno postoje?

7. Vrednovanje sudija se vrši kako bi se procenile sposobnosti sudija pojedinaca i kvaliteta i kvantiteta zadataka koje ispunjavaju. Vrednovanje se koristi, na primer: kako bi se dobila povratna informacija, kako bi se identifikovale potrebe obuke i kako bi se odredile zarade „na osnovu učinka“. Takođe se može koristiti kako bi se pronašli najbolji kandidati za napredovanje. Postoje tvrdnje da, na ovakve načine, pojedinačno vrednovanje može, u principu, pomoći u unapređenju kvaliteta sudskog sistema i može time osigurati pravu odgovornost pravosuđa prema javnosti.
8. Izveštaj EMSS pravi razliku između zemalja koje koriste „formalne“ i „neformalne“ sisteme vrednovanja. U suštini, sistemi su sledeći:

(I) Formalni

---

¹⁹ Pogledati KVES Mišljenje broj 1(2001), stav 66, Preporuke CM/Rec(2010)12, stavovi 22-25.

9. U slučajevima najvećeg broja formalnih vrednovanja, cilj vrednovanja, korišćeni kriterijumi, sastav tela koje vrednuje, procedura vrednovanja i njene moguće posledice, jasno su postavljene pre vršenja bilo kakvog vrednovanja. Ako se vrednovanje vrši na ovakav formalan način, prava i obaveze vrednovanog sudije i tela koje vrednuje regulisane su zakonom ili podzakonskim aktima.

(II) Neformalni

10. Neformalno vrednovanje ne koristi formalizovane procene ni kriterijume. Uglavnom nema direktne posledice po sudiju koji se vrednuje. Neformalna evaluacija može biti sprovedena u formi razgovora koji bi omogućio sudiji koji se vrednuje da se posveti problemima, pokaže svoje sposobnosti i uskladi karijerne ciljeve²⁰. Neformalno prikupljanje informacija o sudiji koji je kandidat za napredovanje²¹ se takođe može posmatrati kao neformalno vrednovanje.

E. Vrednovanje na način na koji se praktikuje u zemljama članicama

(I) Gde se koristi

11. Dvadeset četiri države članice su u svojim odgovorima na upitnik objasnile da vrednuju sudije na više ili manje formalan način (Albanija, Austrija, Belgija, Bivša jugoslovenska republika Makedonija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Estonija, Francuska, Grčka, Gruzija, Holandija, Hrvatska, Italija, Kipar, Mađarska, Monako, Nemačka, Poljska, Republika Moldavija, Rumunija, Slovenija, Španija, Turska, Ukrajina). Estonija i

---

²⁰ Pogledati, na primer, sisteme u Finskoj i Holandiji.

²¹ Kao što je slučaj u Ujedinjenom Kraljevstvu.

Ukrajina vrednuju sudije isključivo pred njihov izbor na stalnu funkciju. Devet država članica (Češka Republika, Danska, Finska, Island, Luksemburg, Norveška, Švedska, Švajcarska, Ujedinjeno Kraljevstvo) istakle su da nisu koristile formalan sistem pojedinačnog vrednovanja. Međutim, Švedska koristi određene mehanizme vrednovanja kako bi utvrdila manji deo plate sudije u skladu sa njihovim učinkom²², Finska i Švajcarska ih koriste u pripremama za razgovore o razvoju karijere. U Ujedinjenom Kraljevstvu, neformalno vrednovanje se primenjuje kada se razmatra zahtev sudije za napredovanje.

(II) Ciljevi zemalja koji koriste vrednovanje: kvalitet sudije, napredovanje, naknade i disciplina

12. U većini zemalja koje primenjuju neku vrstu pojedinačnog vrednovanja, ono ima za cilj procenu, održanje i unapređenje kvaliteta rada sudija i sudskog sistema. Mnoge zemlje su objasnile kako je cilj vrednovanja ne samo procena dostignuća i veština već i identifikovanje potreba obuke i pružanje povratnih informacija. Mnoge zemlje članice koriste vrednovanje kao osnovu za odlučivanje o napredovanju sudija. Za neke zemlje članice, vrednovanje je od velikog značaja kada odlučuju o izboru prvi put biranih sudija na stalnu sudijsku funkciju²³. Druge zemlje članice koriste vrednovanje da bi utvrdile elemente naknade za rad ili penzije zasnovane na pojedinačnom učinku sudije²⁴.

---

²² Međutim, stroge garancije se primenjuju kako bi se zaštitila nezavisnost sudija u ovom procesu.

²³ Bugarska, Estonija, Mađarska, Nemačka, Ukrajina.

²⁴ Španija, Švedska (međutim, samo mali procenat plate se određuje na individualan način i stroge garancije se primenjuju kako bi se zaštitila nezavisnost sudija). U Belgiji i Bugarskoj, plata sudije može biti umanjena u slučaju loših rezultata vrednovanja. U Turskoj, plate i penzije mogu biti povećane u skladu sa rezultatima vrednovanja.

(III) Kriterijumi koji se koriste

13. U većini zemalja članica, određeni broj kvantitativnih i kvalitativnih kriterijuma se koristi za individualno vrednovanje sudija. Takvi činiooci, poput broja rešenih predmeta sudije koji se vrednuje, vreme posvećeno svakom predmetu i prosečno vreme potrebno za izradu presude, često se uzimaju u obzir kao „kvantitativni“ kriterijumi. Mnoge zemlje članice smatraju značajnim broj odluka koje donese sudija koji se vrednuje i(li) broj predmeta rešenih na drugi način (na primer, poravnanjem ili povlačenjem)²⁵. U nekim zemljama članicama, produktivnost sudije se meri prema utvrđenim kvotama²⁶ ili prema prosečnom broju odluka koje reše druge sudije²⁷. Kao „kvalitativan“ kriterijum, kvalitet analize sudije i način na koji sudija postupa u složenim slučajevima smatraju se veoma značajnim u procesu vrednovanja. U mnogim zemljama članicama, broj ili procenat odluka preinačenih po žalbi smatraju se izuzetno značajnim činiocima u postupku vrednovanja²⁸. U drugima²⁹, zbog principa nezavisnosti sudija, ni broj odluka preinačenih po žalbi niti razlozi za preinačenje se ne uzimaju u obzir, osim ako otkrivaju ozbiljne greške. Drugi činiooci koji se uzimaju u obzir su sposobnost posredovanja između stranaka, sposobnost pisanja jasnih i razumljivih presuda, veština saradnje sa ostalim kolegama, rad u oblastima prava koje su nove za sudiju i

---

²⁵ Albanija, Austrija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Estonija, Francuska, Grčka, Hrvatska, Italija, Kipar, Mađarska, Nemačka, Poljska, Rumunija, Slovenija, Španija (kada su utvrđene plate na osnovu učinka), Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Turska.

²⁶ Bosna i Hercegovina, Španija.

²⁷ Nemačka, Poljska.

²⁸ Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Estonija, Gruzija, Grčka, Hrvatska, Mađarska, Poljska, Republika Moldavija, Rumunija, Španija, Turska.

²⁹ Francuska i Nemačka.

spremnost da se prihvate dodatne aktivnosti unutar sudske uprave poput mentorstva i podučavanja nedavno izabраниh sudija ili pravnika³⁰. Organizacijske sposobnosti, radna etika³¹ ili naučne aktivnosti poput publikacija ili predavanja³² takođe se vrednuju kao činoci. Povrede etičkih i profesionalnih pravila/standarda u postupku vrednovanja se uzimaju u obzir u skoro svim zemljama članicama u kojima postoji vrednovanje sudija i takvi principi su predviđeni. Sve zemlje članice koje su popunile upitnike razlikuju se po proceduri vrednovanja i disciplinskim merama.

14. Način na koji se procenjuju kriterijumi postupka vrednovanja veoma se razlikuju. Većina država članica izveštava o dodeljivanju ocena vrednovanim sudijama. Sistemi ocenjivanja koji su u upotrebi su ugrubo uporedivi i koriste ocene poput „veoma dobar“, „dobar“, „dovoljan“ i „nedovoljan“³³ ili A, B, C³⁴. Neke zemlje se u svojim ocenjivanjima pominju podobnost vrednovanih sudija za napredovanje³⁵. Druge zemlje članice negiraju korišćenje formalnog ocenjivanja³⁶. U pojedinim zemljama članicama, podaci poput broja predmeta koje je sudija rešio se pretvaraju se u procenite ili u brojke koje označavaju učinak svakog pojedinačnog sudije u poređenju sa ostalim sudijama³⁷. U nekim zemljama, sudije čiji je rad proučavan rangira se od najboljeg do najmanje dobrog sudije u skladu sa

---

³⁰ Austrija, Nemačka, Slovenija.

³¹ Nemačka, Poljska, Švedska.

³² Hrvatska, Nemačka.

³³ Albanija, Austrija, Belgija, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Francuska, Grčka, Hrvatska, Italija, Monako, Nemačka, Republika Moldavija, Rumunija, Slovenija.

³⁴ Gruzija, Turska.

³⁵ Mađarska, Slovenija.

³⁶ Kipar (uz faktor produktivnosti), Estonija, Finska, Holandija, Švedska, Ujedinjeno Kraljevstvo.

³⁷ Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Bugarska, Estonija, Hrvatska, Španija, Turska.

njihovim vrednovanjem³⁸. Mađarska određuje odnosnu ocenu za sudiju upoređujući učinak sudije sa „činiocem produktivnosti“. U drugim zemljama, ovakvi kvantitativni i kvalitativni činioci samo pružaju polazišnu osnovu za pojedinačnu procenu³⁹. U nekim zemljama članicama, mišljenja advokatskih komora⁴⁰, stranaka u postupku, kolega i starijih sudija⁴¹ uzimaju se u obzir.

(IV) Vrste vrednovanja i načini/postupci koji se koriste

15. U većini zemalja, vrednovanja se vrše rutinski i redovno. Međutim, zemlje članice su usvojile različite stepene formalnosti ove procedure. Tako, Albanija, Austrija, Belgija, Bivša jugoslovenska republika Makedonija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Francuska, Grčka, Gruzija, Hrvatska, Italija, Kipar, Mađarska, Monako, Nemačka, Poljska, Republika Moldavija, Rumunija, Slovenija, Španija, i Turska koriste formalne sisteme vrednovanja. Finska, Holandija, Švajcarska i Ujedinjeno Kraljevstvo koriste nefomalnije sisteme.
16. U nekim zemljama, proces vrednovanja je u obliku razgovora o razvoju karijere koji mogu biti manje ili više formalne prirode. Tokom takvih razgovora, vrednovani sudija i lice/komisija koji vrednuju razmatraju karijerne i razvojne ciljeve⁴². U nekim slučajevima, procedura vrednovanja započinje sa samoprocenom sudije koji se vrednuje⁴³. U drugim zemljama, pravosudni savet ili njegova podgrupa prikuplja informacije o radu sudije koji se vrednuje i odlučuje o vrednovanju⁴⁴.

---

³⁸ Hrvatska.

³⁹ Austrija, Francuska, Nemačka.

⁴⁰ Grčka.

⁴¹ Austrija, Mađarska, Monako, Nemačka, Ujedinjeno Kraljevstvo.

⁴² Belgija, Finska, Francuska, Monako, Rumunija, Švajcarska.

⁴³ Belgija, Francuska, Rumunija.

⁴⁴ Albanija, Austrija, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Bugarska, Hrvatska, Estonija, Italija, Republika Moldavija, Slovenija, Turska.

17. U drugim zemljama članicama, lice koje vrednuje, obično predsednik suda u kojem sudija koji se vrednuje vrši svoju funkciju, prikuplja relevantne podatke o radu sudije⁴⁵. Ovo obično uključuje čitanje odluka sudije, posetu ročištima koje vodi i razgovore sa samim sudijom. Često, evaluator donosi konačnu odluku pošto je sudija imao prilike da komentariše preliminarni nacrt. U drugim zemljama članicama, drugi profesionalci učestvuju u proceduri vrednovanja⁴⁶. U Poljskoj, pojedinačno vrednovanje sudije se vrši tokom uobičajenih kontrola sudova koje vrše sudije kontrolori iz drugih sudova⁴⁷.
18. U mnogim sistemima, vrednovani sudija može komentarisati nacrt mišljenja i u prilici je da ispita konačnu odluku.
19. Neke zemlje su izvestile da iako ne postoji formalna procedura ocene kolega, sudije su slobodne da jedni drugima pomognu davanjem neformalnih saveta ili povratnih informacija⁴⁸. U Austriji, započet je projekat volonterskog vrednovanja kolega iniciran od strane udruženja austrijskih sudija. Sudije posećuju ročišta jedni drugima i daju neformalne povratne informacije.

(V) Posledice

20. U većini zemalja članica, pojedinačno vrednovanje sudije je važan činilac u vezi sa prilikom sudija da napreduju i – posebno kada se radi o nedavno izabranim sudijama – da obezbede sigurnost sudijske funkcije⁴⁹. U nekim zemljama članicama, vrednovanje igra ulogu u određivanju zarada i penzija koje

---

⁴⁵ Grčka, Holandija, Mađarska, Nemačka.

⁴⁶ Pravni akademici i pripadnici advokatske komore u Estoniji; pripadnici advokatske komore u Grčkoj i psiholozi u pojedinim situacijama u Rumuniji.

⁴⁷ Grčka koristi ugrubo uporediv sistem.

⁴⁸ Bosna i Hercegovina, Finska, Grčka, Nemačka.

⁴⁹ Bugarska, Estonija, Grčka, Gruzija, Nemačka, Ukrajina.

zavise od radnog učinka⁵⁰. Štaviše, u nekim zemljama članicama, slab učinak može voditi započinjanju disciplinskog postupka⁵¹, smanjenju zarada i čak razrešenju sudije⁵².

DEO TREĆI: ANALIZA I PREPORUKE

F. Zašto postoje različite vrste vrednovanja?

(I) Sudska struktura zemlje (kako se sudije biraju, godine, obuka, napredovanje itd.)

21. Odluka da li, i ako da, na koji način vrednovati sudije je neraskidivo povezana sa načinom na koji su se razvile sudske strukture različitih država članica. Posebno su faze karijere kada je pojedinac imenovan za sudiju i kriterijum po kojem može napredovati u višu instancu značajne za određivanje načina vrednovanja koje će se koristiti. Na primer, ako su novoimenovane sudije imale uspešne advokatske karijere pre izbora za sudije (kao što je slučaj u nordijskim zemljama, Ujedinjenom Kraljevstvu i Kipru), sudski sistem može naći manju potrebu za formalnim vrednovanjem nego što je to slučaj u sistemima u kojima se sudije imenuju neposredno ili ubrzo posle završetka njihovog pravničkog obrazovanja (kao u Francuskoj, Nemačkoj i Španiji). U pravnim sistemima u kojima se napreduje po principu dužine radnog staža (kao, na primer, u Luksemburgu), postoji manja potreba da se kvalifikacije sudije procenjuju metodama pojedinačnog vrednovanja.

---

⁵⁰ Bugarska, Švedska (međutim, samo mali procenat plate je određen na individualan način i primenjuju se stroge garancije da zaštite nezavisnost sudije tokom postupka), Španija, Turska.

⁵¹ Belgija, Bugarska, Grčka, Hrvatska, Kipar, Mađarska, Poljska, Slovenija.

⁵² Austrija, Estonija, samo u retkim slučajevima: Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija, Grčka, Italija, Mađarska, Republika Moldavija, Poljska, Rumunija, Slovenija.

(II) Kultura odnosne zemlje

22. Odluka da li i na koji način vrednovati sudije je takođe neraskidivo vezana za istoriju i kulturu zemlje i njenog pravnog sistema. Kao posledica, procena potreba za sudskim vrednovanjem veoma se razlikuje među zemljama članicama. Bivša jugoslovenska republika Makedonija i Rumunija su objasnile kako se nezavisnost sudija⁵³ i poverenje javnosti u sudski sistem⁵⁴ mogu unaprediti kroz vrednovanje sudija. Slovenija je istakla da je vrednovanje obezbedilo odgovornost sudija i, sa njom, kvalitet sudskih usluga. Španija tvrdi da bi utvrđivanje promenljivog dela zarade u skladu sa brojem predmeta koje sudija reši poštovalo sudijsku nezavisnost, dok bi je vrednovanje sudija u skladu sa kvalitativnim kriterijumom⁵⁵ ugrozilo. Francuska i Nemačka su, sa druge strane, istakle da bi vrednovanje samo kvantitativnog učinka moglo ugroziti sudijsku nezavisnost. Međutim, druge zemlje, na primer Norveška i Švajcarska, smatraju vrednovanje nepotrebnim za obezbeđenje pravnog sistema visokog kvaliteta. Danska, Luksemburg i Švajcarska su istakle da pojedinačno vrednovanje sudija jednostavno nije spojivo sa sudijskom nezavisnošću. Ovde, ponašanje sudije može isključivo biti ocenjivano tokom disciplinske procedure. Na taj način, deluje da ono što se smatra imperativom sudijske nezavisnosti u jednoj zemlji, u drugoj se smatra kontraproaktivim po istu.

G. Izbor principa: vrednovati ili ne

23. Dva ključna zahteva za svaki sudski sistem moraju da budu da se obezbedi pravda najvišeg kvaliteta i odgovarajuća odgovornost u

---

⁵³ Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija.

⁵⁴ Rumunija.

⁵⁵ Međutim, u Španiji, kvalitativni kriterijumi se uzimaju u obzir kada se radi o napredovanju sudija.

demokratskom društvu. Neki oblici vrednovanja sudija su neophodni da bi se ovi zahtevi ispunili. Osnovno pitanje je da li takvo vrednovanje mora biti „formalne“ prirode. KVES ohrabruje sve zemlje članice da razmotre ovo pitanje. Odgovor koji svaka zemlja članica daje biće u skladu sa njenim sudskim sistemom, tradicijom i kulturom. Ako zemlja članica odluči da ova dva ključna zahteva mogu biti ispunjena drugim sredstvima, a ne formalnim vrednovanjem sudija pojedinaca, može odlučiti da nema ovakav sistem formalnog vrednovanja. Ako zaključi da ovi zahtevi ne mogu biti ispunjeni drugim sredstvima, KVES predlaže usvajanje formalnijeg sistema individualnog vrednovanja sudija, kao što je dalje objašnjeno.

24. Svako vrednovanje bi trebalo da ima za cilj održanje i unapređenje kvaliteta rada sudija i time celokupnog pravosudnog sistema.
25. Neformalno ocenjivanje može imati formu pomoći sudijama davanjem mogućnosti za samoocenu, pružanja povratnih informacija i određivanja potreba obuke. Sve ovo mogu biti efikasni načini unapređenja veština sudija i time unapređenja sveukupnog kvaliteta sudstva. Neformalna procena kolega, samoocena sudija i saveti među sudijama mogu takođe biti od pomoći i trebalo bi ih podsticati⁵⁶.

H. Da li postoji formalno vrednovanje: kako ga vršiti?

(I) Mogući ciljevi i njihovo dejstvo na sudijsku nezavisnost

(a) Pomoć u problemima sa uslovima rada

26. Sudski sistemi bi trebalo da koriste informacije koje prikupe u postupcima vrednovanja ne samo da bi vrednovali pojedinačne

---

⁵⁶ Pogledati KVES Mišljenje broj 11(2008), stav70.

sudije već kako bi obezbedili materijal koji pomaže u unapređenju organizacione strukture sudova i uslova rada sudija. Bilo bi posebno nepravedno da pojedine sudije budu negativno vrednovane zbog problema izazvanih lošim uslovima rada na koje oni ne mogu da utiču, kao što su, na primer, kašnjenja prouzrokovana velikim brojem starih predmeta, ili iz razloga nedostatka sudskog osoblja ili neadekvatnog administrativnog sistema.

(b) Napredovanje

27. I KVES⁵⁷ i Ujedinjene nacije⁵⁸ ističu da izbor i napredovanje sudija ne bi trebalo da bude zasnovano isključivo na principu dužine radnog staža već na objektivnim kriterijumima, posebno sposobnošću, integritetu i iskustvu. Ako je napredovanje zasnovano na ovakvim objektivnim kriterijumima, sledi da, kada se sudije kandiduju za napredovanje, moraju bar u ovoj fazi biti vrednovane na neki način. Prema tome, prikupljanje informacija o pogodnosti za napredovanje sudije može biti značajan cilj za vrednovanje pojedinačnog sudije.

(c) Naknade

28. U nekoliko zemalja članica je činjenica da su naknade za rad sudija pod uticajem rezultata njihovog vrednovanja⁵⁹. Međutim, KVES odobrava Preporuke Komiteta ministara Rec(2010)12, „trebalo bi izbegavati sisteme koji glavni deo naknade sudija određuju prema učinku jer se time mogu stvoriti poteškoće kad je reč o nezavisnosti sudija“⁶⁰. KVES takođe odobrava

---

⁵⁷ Pogledati KVES Mišljenje broj 1(2001), stavovi 17 i 29.

⁵⁸ Pogledati UN Osnovna načela nezavisnosti sudstva (1985), stav 13.

⁵⁹ Španija, Švedska (međutim, samo u malom procentu plate koja se individualno određuje).

⁶⁰ Pogledati Preporuke CM/Rec(2010)12, stav 55; pogledati takođe i IAJ Opšti izveštaj (2006), Zaključke, stav 12.

stanovište da penzija sudije ne bi trebalo da zavisi od njegovog učinka.

(d) Disciplina

29. Iako se povrede etičkih i profesionalnih pravila/standarda mogu uzeti u obzir u procesu vrednovanja, države članice bi trebalo da prave jasnu razliku između vrednovanja i disciplinskih mera i postupaka. Principi sigurnosti sudijske funkcije i nepremestivosti su afirmisani ključni elementi sudijske nezavisnosti i moraju se poštovati⁶¹. Prema tome, stalnost funkcije ne bi trebalo da bude prekinuta samo iz razloga nepovoljnih rezultata vrednovanja. Trebalo bi da bude prekinut isključivo u slučajevima teškog kršenja disciplinskih ili krivičnih odredaba utvrđenih zakonom⁶² ili u slučajevima kada je neizbežni zaključak procesa vrednovanja da sudija nije sposoban ili nije voljan da vrši sudijske dužnosti u skladu sa minimalnim prihvatljivim standardima, objektivno procenjeno. U svim slučajevima, moraju postojati adekvatne proceduralne garantije za sudiju koji se vrednuje i one se moraju dosledno poštovati.

(II) Okvir za formalno vrednovanje

30. Onde gde se sistem formalnog individualnog vrednovanja primenjuje, njegova osnova i glavni elementi (kriterijumi, procedure, posledice vrednovanja) trebalo bi da su jasno i iscrpno predviđeni zakonom. Detalji mogu biti regulisani u podzakonskim aktima⁶³. Pravosudni saveti (gde postoje) trebalo bi da igraju značajnu ulogu u pomoći u formulisanju ovih pitanja, posebno kriterijuma.

---

⁶¹ Pogledati Preporuke CM/Rec(2010)12, stav 49.

⁶² Pogledati Preporuke CM/Rec(2010)12, stav 50.

⁶³ Pogledati EMSS Izveštaj 2012-2013, odeljke 4.17-4.18.

(III) Kriterijumi za formalno vrednovanje

31. Formalno individualno vrednovanje sudija mora biti zasnovano na objektivnim kriterijumima izdatim od strane nadležnog pravosudnog tela⁶⁴. Objektivni standardi se zahtevaju ne samo da bi se isključio politički uticaj, već i iz drugih razloga, kao što su izbegavanje rizika mogućeg utiska favorizovanja, konzervativizma i nepotizma, koji postoje ako su izbori/vrednovanje izvršeni na nestrukturizovan način ili na osnovu ličnih preporuka⁶⁵. Ovi objektivni standardi se moraju zasnivati na zaslugama, uzimajući u obzir kvalifikacije, integritet, sposobnosti i efikasnost⁶⁶.
32. KVES primećuje da EMSS Izveštaj preporučuje da bi kriterijumi za vrednovanje rada sudija trebalo da budu raznoliki i sveobuhvatni, i da uključuju kako kvantitativne tako i kvalitativne pokazatelje, kako bi omogućili punu i dubinsku procenu rada sudija⁶⁷.
33. KVES primećuje da Kijevske preporuke⁶⁸ navode da bi trebalo da postoji vrednovanje u skladu sa sledećim kriterijumima: profesionalna stručnost (poznavanje prava, sposobnost vođenja sudskog postupka, sposobnost pisanja obrazloženih odluka), lične sposobnosti (sposobnost savladavanja priliva predmeta, sposobnost odlučivanja, otvorenost za nove tehnologije), socijalne sposobnosti, na primer, sposobnost posredovanja, poštovanje za stranke i, uz to, sposobnost vođenja, u onim pozicijama koje to zahtevaju.

---

⁶⁴ Pogledati Preporuke CM/Rec(2010)12, stav58.

⁶⁵ Pogledati KVES Mišljenje broj 1(2001), stav24.

⁶⁶ Pogledati KVES Mišljenje broj 1(2001), stav 25.

⁶⁷ Pogledati EMSS Izveštaj 2012-2013, odeljak 4.8.

⁶⁸ Pogledati Preporuke iz Kijeva (2010), stav 27.

34. Uglavnom, KVES je saglasan sa kvalitativnim kriterijumima prepoznatim u Kijevskim preporukama. KVES smatra da vrednovanje ne bi trebalo da bude isključivo zasnovano na kvalitativnim kriterijumima. Dalje, iako efikasnost sudijskog posla može biti značajan faktor za vrednovanje, KVES smatra da je problematično oslanjanje na broj predmeta u kojima je sudija odlučio jer može voditi pogrešnim podsticajima.
35. Kvalitet pravde se ne može razumeti kao da je sinonim puke „produktivnosti“ sudskog sistema⁶⁹. KVES upozorava da nedovoljno finansiranje i budžetska smanjenja mogu rezultirati prevelikim isticanjem „produktivnosti“ od strane pravosudnog sistema pri pojedinačnom vrednovanju sudija. Prema tome, KVES još jednom ističe da svi principi i standardi Saveta Evrope nameću obavezu država članica da izdvoje finansijska sredstva koja odgovaraju potrebama različitih sudskih sistema⁷⁰. KVES veruje da kvalitet, ne samo kvantitet, odluke sudije mora biti srž pojedinačnog vrednovanja. U Mišljenju broj 11 (2008), KVES je raspravljalo o značaju presuda visokog kvaliteta. Kako bi procenili kvalitet sudijske odluke, evaluatori bi trebalo da se usredsrede na metodologiju koju sudija uopšteno primenjuje u svom radu, pre nego da ocenjuju meritum pojedinačnih odluka⁷¹. Potonji se mora određivati isključivo u postupku po žalbi. Evaluatori moraju uzeti u obzir sve aspekte koji čine dobro vršenje sudijske funkcije, posebno pravno znanje, veštine komunikacije, marljivost, efikasnost i integritet. Kako bi to uradili, trebalo bi da uzmu u obzir celokupnu širinu sudijskog rada u kontekstu u kojem je taj rad izvršen. Prema tome, KVES i dalje smatra problematičnim zasnivanje rezultata vrednovanja na

---

⁶⁹ Pogledati KVES Mišljenje broj 6(2004), stav 42.

⁷⁰ Pogledati Preporuke CM/Rec(2010)12, stav 32, i KVES Mišljenje broj 2(2001), stav 4.

⁷¹ Pogledati KVES Mišljenje broj 11(2008), stav 57.

broju ili postotku odluka preinačenih po žalbi⁷², osim ako ovaj broj i način preinačenja jasno pokazuje da sudiji nedostaje neophodno poznavanje zakona i procedura. Primećeno je da Kijevske preporuke⁷³ i ENCJ Izveštaj⁷⁴ dolaze do istog stanovišta.

(IV) Kako vrednovati?

(a) Ko to čini: rukovodioci/sudije/drugi profesionalci?

36. Evaluatori bi trebalo da imaju dovoljno vremena i sredstava koja bi omogućila sveobuhvatnu procenu pojedinačnih veština i učinka svakog sudije. Sudija koji se vrednuje bi trebalo da bude obavešten o tome koja lica ga vrednuju i sudija mora imati pravo da zatraži zamenu bilo kojeg evaluatora u slučaju da se on objektivno može smatrati pristrasnim.
37. Kako bi se zaštitila nezavisnost sudija, vrednovanje bi trebalo da vrše uglavnom sudije. Pravosudni saveti mogu igrati ulogu u ovom procesu⁷⁵. Međutim, druge metode vrednovanja se mogu koristiti, na primer, od strane pripadnika pravosuđa koji su imenovani ili izabrani za specifičnu svrhu vrednovanja od strane sudija. Vrednovanje od strane ministarstva pravde ili drugih spoljnih tela bi trebalo izbeći⁷⁶; niti bi ministarstvo pravde ili druga tela koja pripadaju izvršnoj vlasti trebalo da mogu da utiču na postupak vrednovanja.
38. Pored toga, drugi profesionalci koji bi mogli da daju koristan doprinos procesu vrednovanja mogu u njemu učestvovati.

---

⁷² Pogledati KVES Mišljenje broj 11(2008), stav 74, i KVESMišljenje broj 6(2004), stav 36.

⁷³ Pogledati Kijevske preporuke (2010), stav 28.

⁷⁴ Pogledati ENCJ Izveštaj 2012-2013, odeljak 4.12.

⁷⁵ Pogledati KVES Mišljenje broj 10 (2007), stavovi 42 i 52-56.

⁷⁶ Pogledati EMSS Izveštaj 2012-2013, odeljci 4.13-4.15.

Međutim, neophodno je da su takvi procenjivači u stanju da iskoriste dovoljno znanja i iskustva sudskog sistema kako bi bili sposobni da pravilno vrednuju rad sudija. Ključno je, takođe, da je njihova uloga savetodavne prirode, a ne odlučujuće.

(b) Kako bi trebalo činiti: izvori dokaza

39. Izvori informacija koje se koriste u procesu vrednovanja moraju biti pouzdani⁷⁷. Ovo se posebno tiče informacija na kojima bi trebalo zasnovati nepovoljno vrednovanje. Takođe, neophodno je da je takvo vrednovanje zasnovano na dovoljno dokaza. Sudija koji se vrednuje bi trebalo da ima neposredan pristup svim dokazima koji se nameravaju koristiti u postupku vrednovanja kako bi mogao da ih ospori ukoliko bude potrebe⁷⁸. Pojedinačno vrednovanje sudija i komisija koja ocenjuje rad suda kao celine bi trebalo da u potpunosti budu odvojene. Međutim, činjenice koje se otkriju tokom kontrole rada suda mogu biti uzete u obzir kod pojedinačnog vrednovanja sudija⁷⁹.

(c) Kada bi trebalo vršiti vrednovanje – redovno? Samo kod napredovanja? Drugi osnovi?

40. Zemlja članica koja odluči da uvede pojedinačno formalno vrednovanje mora odlučiti da li vrednovati sudije redovno ili samo u posebnim prilikama, na primer, kada je sudija kandidat za napredovanje⁸⁰. Redovno vrednovanje omogućava da se stvori jasna slika učinka sudije. Ne bi ih trebalo vršiti previše često, kako bi se izbegao utisak stalnog nadzora koje može, po svojoj prirodi, ugroziti nezavisnost sudija.

---

⁷⁷ Pogledati EMSS Izveštaj 2012-2013, odeljak 4.16.

⁷⁸ Pogledati EMSS Izveštaj 2012-2013, odeljak 4.19.

⁷⁹ Kao u Austriji ili Bugarskoj.

⁸⁰ Kao u Hrvatskoj ili Ujedinjenom Kraljevstvu.

(d) Pravičnost postupka za sudiju koji se vrednuje

41. Kao što je KVES isticalo ranije, svi postupci pojedinačnog vrednovanja bi trebalo da omoguće sudijama da iskažu svoje stavove o sopstvenim radnjama i o procenama koje su izvršene za ove radnje⁸¹. Svaki postupak bi takođe trebalo da im omogući da ispituju ocenu pred nezavisnim telom ili sudom. Sudija koji se vrednuje mora, prema tome, imati mogućnost da doprinese postupku vrednovanja na način koji je koristan, na primer komentarima na preliminarni nacrt ili saslušanjem u postupku vrednovanja. Pored toga, sudija koji se vrednuje mora imati delotvorno pravo da ispita nepovoljno vrednovanje, posebno kada utiče na „građanska prava“ sudija u smislu člana 6. Evropske konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Što ozbiljnije posledice vrednovanja mogu biti po sudiju, to su važnija prava na delotvornu reviziju.

(e) Posledice po sudije i ostale

42. KVES upozorava protiv isticanja rezultata vrednovanja isključivo u vidu poena, brojki, procenata ili broja izrađenih odluka. Svi ovakvi metodi, ako se koriste bez detaljnijeg objašnjenja ili procene, mogu stvoriti pogrešan utisak objektivnosti i sigurnosti. KVES takođe smatra detaljno stalno rangiranje sudija kao posledicu njihovog vrednovanja⁸² nepoželjnim. Ne samo da takvo rangiranje daje pogrešan utisak objektivnosti i sigurnosti, nego je, još gore, nefleksibilno i teško ga je izmeniti bez uključivanja u postupak koji vrši „ponovno rangiranje“ svih sudija sa istim rezultatom. Prema tome, ovakav sistem je nepraktičan i, posebno ako se objavi, nepravedan. Ništa ne čini da unapredi bilo efikasnost sudija ili njihovu nezavisnost.

---

⁸¹ Pogledati Preporuke CM/Rec(2010)12, paragraf 58. Pogledati takođe EMSS Izveštaj 2012-2013, odeljak 4.19.

⁸² Kao u Albaniji.

43. Međutim, sistem rangiranja za posebne potrebe, kao što je napredovanje, može biti koristan. Na primer, ako dvoje ili više sudija konkurišu ili su u razmatranju za jednu poziciju, po svojoj prilici će kandidati biti „rangirani“ na neki način u tu svrhu.
44. Rezultati pojedinačnog vrednovanja će verovatno imati direktan uticaj na karijeru sudije i posebno na njegove prilike za napredovanje. Pored toga, potrebe obuke i alokacija dodatnih sredstava mogu biti određene na osnovu rezultata vrednovanja. Kao što je već pomenuto, osim u posebnim slučajevima, razrešenje ne bi trebalo da bude posledica isključivo nepovoljnih rezultata vrednovanja, već samo u slučaju teških povreda disciplinskih odredaba ili krivičnog prava, po sprovedenom adekvatnom postupku i na osnovu pouzdanih dokaza⁸³. Međutim, kao što je već primećeno, razrešenje može biti posledica ukoliko je neizostavni zaključak postupka vrednovanja da sudija nije sposoban ili nije voljan da vrši sudijske dužnosti u skladu sa minimalnim prihvatljivim standardom, objektivno procenjeno. U svim ovakvim slučajevima, potreba za proceduralnim garantijama sudijama je od posebnog značaja i mora se dosledno poštovati.
45. Upotrebu pojedinačnog vrednovanja kako bi se utvrdile zarade i penzije sudija bi trebalo izbegavati⁸⁴. Ovakve procedure mogu otvoreno uticati na ponašanje sudija (na štetu stranaka u pojedinim slučajevima) i ugroziti sudijsku nezavisnost⁸⁵.

---

⁸³ Pogledati Preporuke CM/Rec(2010)12, stavovi 49 i 50.

⁸⁴ Međutim, u Švedskoj plata samo malog broja sudija se određuje na osnovu rezultata vrednovanja i stroge garantije se primenjuju kako bi se zaštitila nezavisnost sudija.

⁸⁵ Pogledati IAJ Generalni izveštaj (2006), Zaključci, stav 12. Takođe pogledati Preporuke CM/Rec (2012)12, stav 55.

I. Pomirenje nezavisnosti i vrednovanja u svetlu ove rasprave; odgovornost javnosti

46. Pomirenje principa sudijske nezavisnosti sa bilo kakvim postupkom pojedinačnog vrednovanja sudija je teško. Ali pravilna ravnoteža je od ključnog značaja. Na kraju, nezavisnost sudija mora biti najvažnija u svakom trenutku.
47. U suštini, metode postizanja ravnoteže uključuju sledeće: (1) Moraju postojati jasna i transparentna pravila koja se tiču procedure, kriterijuma i posledica vrednovanja. (2) Sudija koji se vrednuje bi trebalo da ima pravo da bude saslušan tokom postupka i da ispita nezadovoljavajuće vrednovanje, uključujući i pravo na neposredan pristup materijalu koji je od značaja za vrednovanje. (3) Vrednovanje ne bi trebalo da bude zasnovano isključivo na broju rešenih predmeta već bi trebalo da se prvenstveno usredsredi na kvalitet odluka sudije i na njegov/njen sudijski rad u celosti. (4) Neke posledice, kao što je razrešenje usled negativnog vrednovanja, trebalo bi izbegavati za sve sudije koji su ostvarili stalnost sudijske funkcije, osim u izuzetnim slučajevima.
48. Formalno pojedinačno vrednovanje sudije, onde gde postoji, trebalo bi da pomogne unapređenju i održavanju visokog kvaliteta pravosudnog sistema u korist građana zemalja članica. Ovo bi, prema tome, trebalo da pomogne očuvanju poverenja javnosti u pravosuđe. To zahteva da javnost mora biti u prilici da razume osnovne principe i procedure postupka vrednovanja. Prema tome, proceduralni okvir i metode vrednovanja bi trebalo da budu dostupni javnosti. Pored toga, po viđenju KVES-a, postupak individualnog vrednovanja iz karijernih ili razloga napredovanja sudije ne bi trebalo da se oslanja na stavove javnosti prema njemu. Oni ne mogu uvek biti rezultat potpunih ili pravilno shvaćenih informacija ili takva shvatanja se možda mogu zasnivati na nerazumevanju sudijskog rada kao celine.

Postupak i rezultati pojedinačnog vrednovanja moraju, u načelu, ostati poverljivi i ne smeju biti javni. Njihovo objavljivanje bi gotovo sigurno ugrozilo sudijsku nezavisnost, iz očiglednog razloga što bi ono moglo diskreditovati sudiju u očima javnosti i verovatno ga učinilo ranjivim na pokušaje uticaja. Pored toga, objavljivanje bi moglo značiti da je sudija izložen verbalnim i drugim napadima.

J. Preporuke

49. KVES donosi sledeće glavne preporuke:

1. Određeni oblik pojedinačnog vrednovanja sudija je neophodan da bi se ostvarila dva ključna zahteva svakog pravosudnog sistema, i to pravde najvećeg kvaliteta i odgovarajuće odgovornosti u demokratskom društvu (stav 23).
2. Ako, posle pažljive analize zemlja članica odluči da ovi ključni zahtevi ne mogu biti ispunjeni na drugi način (na primer, „neformalnim vrednovanjem“), KVES predlaže usvajanje formalnijeg sistema vrednovanja (stav23).
3. Cilj svakog individualnog vrednovanja sudija koji zemlja članica usvoji, bio da je „formalno“ ili „neformalno“ mora biti radi unapređenja kvaliteta rada sudija i, time, celokupnog pravosudnog sistema te zemlje (stav 24).
4. KVES ohrabruje sve zemlje članice da koriste neformalne postupke vrednovanja koji doprinose unapređenju veština sudija i time sveukupnog kvaliteta pravosuđa. Ovakav način neformalnog vrednovanja uključuje pomoć sudijama davanjem mogućnosti za samoocenjivanje, pružanje povratnih informacija i neformalnu ocenu kolega (stav 25).

5. Osnova i glavni elementi za formalno vrednovanje (gde ono postoji) bi trebalo da jasno i iscrpno budu predviđeni zakonom. Detalji mogu biti regulisani podzakonskim aktima koji bi takođe trebalo da budu objavljeni. Pravosudni saveti (gde oni postoje) bi trebalo da igraju značajnu ulogu u pomoći u formulisanju ovih pitanja, posebno kriterijuma za vrednovanje (stav 30).
6. Vrednovanje mora biti zasnovano na objektivnim kriterijumima. Takvi kriterijumi bi u suštini trebalo da se sastoje od kvalitativnih indikatora ali, pored toga, mogu se mogu sastojati i od kvantitativnih. U svakom slučaju, indikatori koji se koriste moraju omogućiti lica koja sprovode vrednovanje da uzmu u obzir sve aspekte koji čine valjan sudijski učinak. Vrednovanje ne bi trebalo da bude zasnovano na isključivo kvantitativnim kriterijumima (stavovi 31-35).
7. Izražavanje rezultata vrednovanja brojevima, procentima ili rangiranjem sudija bez detaljnijih informacija bi trebalo izbegavati pošto bi moglo da stvori pogrešan utisak u objektivnost i sigurnost. KVES se protivi svakom trajnom rangiranju sudija. Međutim, sistem rangiranja je prihvatljiv u pojedine posebne svrhe kao što je napredovanje (stavovi 42-43).
8. Radi garantovanja sudijske nezavisnosti, pojedinačno vrednovanje bi trebalo da vrše prvenstveno sudije. Pravosudni saveti mogu igrati ulogu u ovom postupku. Vrednovanje od strane ministarstva pravde ili drugih eksternih tela bi trebalo izbeći (stav 37).
9. Izvori dokaza na kojima se vrednovanje zasniva moraju biti dovoljni i pouzdani, posebno ako se na dokazima zasniva nepovoljno vrednovanje (stavovi 39, 44).

10. Pojedinačno vrednovanje sudija bi trebalo – u principu – da bude razdvojeno, sa jedne strane od komisija koje ocenjuju rad suda kao celine, i sa druge od disciplinskih postupaka (stavovi 29, 39).
11. Neophodno je da postoji pravičnost postupka u svim elementima pojedinačnog vrednovanja. Posebno, sudije moraju imati mogućnost da iskažu svoje viđenje procedure i predloženih zaključaka vrednovanja. Takođe moraju biti u mogućnosti da ispituju procene, posebno kada utiču na „građanska prava“ sudije u smislu člana 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (stav 41).
12. Nepovoljno vrednovanje samo po sebi ne bi trebalo (osim u izuzetnim slučajevima) da može rezultirati razrešenjem. Ovo bi trebalo da se može učiniti isključivo u slučaju ozbiljnih povreda disciplinskih pravila ili krivičnih odredaba utvrđenih zakonom ili u slučajevima u kojima je neizbežan zaključak procedure vrednovanja da sudija nije sposoban ili nije voljan da vrši svoju sudijsku funkciju u skladu sa minimalno prihvatljivim standardom koji je procenjen na objektivnan način. Ovi zaključci moraju pratiti pravilnu proceduru i biti zasnovani na pouzdanim dokazima (stavovi 29, 44).
13. Primenu individualnog vrednovanja kako bi se odredile zarade i penzije pojedinih sudija bi trebalo izbegavati pošto bi ona mogla otvoreno uticati na ponašanje sudije i time ugroziti sudijsku nezavisnost i interese stranaka (stavovi 28, 45).
14. Principi i procedure na kojima se vrednovanje sudija zasniva moraju biti dostupni javnosti. Međutim, postupak i rezultati pojedinačnih vrednovanja moraju, u načelu, ostati poverljive prirode kako bi garantovali sudijsku nezavisnost i sigurnost sudija (stav 48).

The translation was prepared as part of the Council of Europe project „Strengthening the judiciary reform process in Serbia“ and funded by the Federal Republic of Germany.